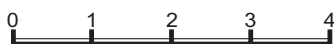

SZLAKI TURYSTYCZNE W OKOLICY NADARZYNA

Przed nami wiosna, lato i wolne od pracy dni. Każdy ma swój sposób na wypoczynek, my proponujemy wędrowkę szlakami turystycznymi, oznaczonymi

przez Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział w Piaszecznie, przebiegającymi w najbliższej okolicy Nadarżyna i sąsiednich miejscowości.

2.1. POŚRÓD PÓL I LASÓW, PODWARSZAWSKĄ RÓWNINĄ

Zaborów (0,0 km) - Kopytów (6,0 km) - Rokitno (9,0 km) - Brwinów (16,0 km) - Podkowa Leśna (19,0 km) - Lasy Nadarżyńskie - Na Dębaku (24,1 km) - Popówek (25,6 km) - Paszków (30,6 km) - Lasy Sękocińskie - Maryłówka (33,6 km) - Magdalenka (37,6 km).
Znaki czerwone.

Fragment Podwarszawskiego Szlaku Okrężnego. Krajobraz żywnych ziem rolniczych, niemal w doskonały sposób równinny, urozmaicony płaskimi dolinkami kilku rzek (Utrata, Rokitnica, Zimna Woda) oraz w drugiej części przez Lasy Nadarżyńskie i Sękocińskie. Kilka zabytków architektury, miejsca pamięci narodowej, pomniki przyrody i rezerwat leśny. Szlak składa się z dwóch części o wyraźnie odmiennym charakterze krajobrazowym. Pierwsza jest bezleśna i warto nią wędrować w zasadzie tylko późną wiosną i latem, druga jest bardziej urozmaicona, wiedzie lasami i jest interesująca niemal przez cały rok. Szlak polecany dla turystów pieszych i kolarzy.

Część 1: Zaborów - Podkowa Leśna (19,0 km)

a. Początek szlaku w Zaborowie leżącym na południowym obrzeżu Kampinoskiego Parku Narodowego. Znaki czerwone wiodą ku południowi, drogami pośród pól i przez Feliksów i Łązniew. — 6,0 km Kopytów, szosa Warszawa - Poznań, przystanek autobusowy. Szosa w prawo, na zachodni brzeg Utraty.

Boczna wycieczka: do grodziska wczesnohistorycznego z co najmniej XIII w., o pięknym ukształtowaniu, zapewne pozostałości kasztelanii Rokitno; z biegiem Utraty, jej lewym brzegiem, w jedną stronę ok. 1 km — Szlak znakowany wzdłuż uregulowanej Rokitnicy ku południowi. — 9,0 km Rokitno. Kościół barokowy z XVII/XVIII w., zbudowany według projektu Tomasza Bellotiego, ukończony przez Konstantego Wojciechowskiego w stylu eklektycznym; interesujące wnętrze z barokowymi ołtarzami. Obok na cmentarzu nagrobek Paschalistów Jakubowiczów z 1865 r. i groby żołnierskie z 1939 r. Przystanek autobusowy.

b. Szosą kilometr ku południowi do Czubina, gdzie znajduje się przebudowany dwór Skarbków z końca XVIII w. Dalej ścieżką wśród łąk, wzdłuż płaskiej dolinki Rokitnicy, później wzdłuż Zimnej Wody. — 14,3 km Brwinów, początek zabudowy. Bez znaków można podejść kilkaset metrów na wschód wzdłuż Zimnej Wody, do miejsca, gdzie odkryto potężne zgrupowanie ok. tysiąca dymarek, największe na terenie tzw. mazowieckiego ośrodka hutniczego, który należał ok. 1 w.p.n.e. do największych w Europie. Pomiędzy Milanówkiem, Zaborowem i Pęciami odkryto w latach 1967-75 wiele takich osad. Odkrycia te przełamują stereotypowy pogląd o "prymitywizmie czy nawet dzikości społeczeństw odległych epok, o Mazowszu jako krainie leżącej na peryferiach głównych nurtów kulturowych" (Stefan Woyda, 1977). Bardzo interesująca jest ekspozycja w Muzeum Starożytnego Hutnictwa Mazowieckiego w Pruszkowie (ul. Bolesława Prusa 7; 1 km od stacji WKD

Pruszków), czynna od wtorku do soboty w godz. 10-18, w niedziele i święta w godz. 10-16. M.in. na dużych diagramach można zobaczyć, jak zapewne wyglądała ta okolica przed dwoma tysiącami lat.

Szlakiem znakowanym przez miasto ku południowi. — 16,0 km Brwinów, stacja PKP ⇔ 2.2.

- c. Za znakami czerwonymi ku południowi wśród zabudowy Brwinowa i Podkowy Leśnej — 19,0 km Podkowa Leśna Główna, stacja WKD, ⇔ 2.2, 2.3, 2.4.

Część II: Podkowa Leśna - Magdalenka (18,6 km)

- d. Przez Podkową Leśną za znakami czerwonymi, niebieskimi i zielonymi na południe ulicą 1 Maja. Po lewej modernistyczny kościół z 1925 r., projektu Brunona Zborowskiego, ostatnimi laty rozbudowany; malowniczo wkomponowany w parkową zieleń, wśród której m.in. trzy pomniki przyrody nieożywionej, potężne granitowe głazy narzutowe. Dalej na wschód zabytkową Aleją Lipową im. T. Baniewiczza, współtwórcy Elektrycznej Kolei Dojazdowej. Przy jej końcu rozstają szlaków. Na prawo za znakami czerwonymi i zielonymi. — 20,5 km rezerwat im. Bolesława Hryniewieckiego (1875-1963), znakomitego botanika, dyrektora Ogrodu Botanicznego w Warszawie, mieszkańca Podkowy Leśnej. 170-letni starodrzew sosnowo-dębowy. ⇔ 2.3, 2.4.

- e. W głąb Lasów Nadarzyńskich, dawniej zwanych także Młochowskimi. Przez rezerwat, a później grzbietem wydmy, młodszym już drzewostanem. — 22,1 km uroczysko Zaborów, ⇔ 2.2.

- f. Za znakami czerwonymi ku wschodowi drogą leśną. Wkrótce na prawo krótka ścieżka bez znaków do mogiłki żołnierzy AK. Nieco dalej wzdłuż drogi szpalery akacji, lip, modrzewi, dębów. Wśród drzew najęźszy w okolicy Dąb Sygietyńskiego. Nieopodal niego dołączają z prawej znaki zielone. Oba szlaki wspólnie aleją starych lip i kasztanowców przez malowniczą okolicę. — 24,1 km Na Dębaku, za leśniczówką skrzyżowanie z zosą Brwinów - Nadarzyn. Przystanek autobusowy Zaborów. W okolicy liczne aleje zabytkowe, resztki założeń parkowo-leśnych.

- g. Szlak czerwony wiedzie wspólnie z zielonym, zabytkową aleją ku północy. Koło Zosina rozstają szlaków, ⇔ 2.4, — Znaki czerwone przyjemnym młodym lasem sosnowo-dębowym na prawo. — 25,6 km Popówek, obramowana lasem dolinka Zimnej Wody. ⇔ Stąd praktyczne dojście do przystanku WKD Kanie Warszawskie, znaki czarne (1,0 km).

- h. Szlak czerwony przekracza Zimną Wodę. Lasami uroczyska Popówek przez stosunkowo młode drzewostany sosnowe z dużą ilością dębów, miejscami lite dębinki. Obok gajówki Chojak okazały dąb szypułkowy o obwodzie 560 cm, wysoki na 27 m. Szlak wyraźnie tu zmienia kierunek i wyprowadza na południowy kraniec lasu, gdzie drogą jezdnią na drugi brzeg Utraty. — 29,3 km uroczysko Chlebów, skraj lasu, ⇔ 2.2. — Znaki czerwone i niebieskie ku południowi szerokim traktem obok studenckiego ośrodka jeździeckiego i PGR Paszków. W pozostałościach parku podworskiego pomnik przyrody: klon pospolity o obwodzie 3 m. — 30,6 km Paszków, przystanek autobusowy przy skrzyżowaniu z drogą szybkiego ruchu Warszawa - Katowice.

- i. Znaki czerwone i niebieskie wprowadzają w głąb Lasów Sękocińskich. Po kilkuset metrach rozstają szlaków, ⇔ 2.2. Za znakami czerwonymi ku południowi, malowniczą przecinką. — 31,8 km gajówka Pod Konopką, miejsce wypoczynku (parking, pole namiotowe, deszczochrony, stoły, ławy, studnia, WC). — Szlak prowadzi dróżkami i drogami przez las. — 33,6 km uroczysko Maryłówka w Lasach Sękocińskich, ⇔ 2.2.

- j. Ku wschodowi szlakiem czerwonym przez uroczysko Maryłówka, później krętą trasą przez bory sosnowe w sąsiedztwie Instytutu Badawczego Leśnictwa. — 35,6 km droga szybkiego ruchu Warszawa - Grójec, po jej przeciwnej stronie parking (deszczochron, stoły, ławy, WC), ⇔ 2.5; za znakami czarnymi ku północy do przystanku autobusowego Sękocin-Las (0,5 km).

- k. Szlakiem czerwonym ku wschodowi przez las, a potem wśród rozrzuconej w lesie willowej zabudowy osiedla Magdalenka. — 37,6 km Magdalenka, przystanek autobusowy. Dalszy ciąg Podwarszawskiego Szlaku Okrężnego opisano jako szlak 4.11.

2.2. SZLAK IM. JAROSŁAWA IWASZKIEWICZA

Brwinów (0,0 km) - Stawisko (1,8 km) - Podkowa Leśna (4,0 km) - Karolin (8,1 km) - Lasy Nadarzyńskie - rez. "Zaborów" (13,0 km) - Nadarzyn (16,5 km) - Lasy Sękocińskie (20,7 km) - Paszków (24,7 km) - uroczysko Chlebów (26,0 km) - Komorów (34,2 km). Znaki niebieskie.

Szlak krajoznawczy o dużych walorach poznawczych, wiódący przez miejsca związane z życiem i twórczością Jarosława Iwaszkiewicza (1894-1980), m.in. Brwinów, Stawisko, Podkową Leśną, Karolin, Nadarzyn. Urozmaicony teren tworzący jeden z najbardziej charakterystycznych podmiejskich pejzaży podwarszawskich. Ładne fragmenty leśne w Lasach Nadarzyńskich i Sękocińskich, rezerваты i pomniki przyrody, miejsca pamięci narodowej, architektura Podkowy Leśnej, siedziba zespołu "Mazowsze" w Karolinie, zabytki klasycyzmu w Nadarzynie, liczne miejsca związane z wybitnymi postaciami polskiej nauki i kultury. Pierwsza część szlaku najbardziej interesująca, o znaczeniu ponadregionalnym. Wycieczka dla pieszych i kolarzy, zimą szlak narciarski z Podkowy Leśnej po Nadarzyn. Trasa na cały rok.

Część I: Brwinów - Nadarzyn (16,5 km)

Wartościowy krajoznawczy i atrakcyjny pejzażowy szlak przez Lasy Nadarzyńskie.

- a. Początek na stacji PKP Brwinów. Rozwój Brwinowa nastąpił po uruchomieniu linii kolejowej Warszawsko-Wiedeńskiej w 1845 r. Początkowo miejsce słynnych pikników warszawskiej śmietanki towarzyskiej, potem letnisko, od 1949 r. miasto. W centrum miejsca pamięci narodowej, m.in. obelisk ku czci żołnierzy 28 Dywizji Piechoty WP z 1939 r., zniszczony w 1947 r., odbudowany w 1988 r. Na cmentarzu przy ul. Bohaterów Warszawy (po północnej stronie torów, od stacji 0,5 km) mogiły żołnierskie, także groby Jarosława Iwaszkiewicza i jego rodziny oraz archeologa Kazimierza Michałowskiego i in. — Za znakami niebieskimi ku południowemu zachodowi ulica Grodziską. "Jeszcze za mojej pamięci mówiło się na tę część drogi - *droga królewska*. Nią jeździli prymasi polscy *do króla*, ze swojej rezydencji w Skierniewicach do dworu w Warszawie" (J. Iwaszkiewicz). — Przy krańcu zabudowy miejskiej po lewej willa "Zagroda" w stylu dworskim, niegdyś własność pisarza Zygmunta Bartkiewicza (1867-1944), obecnie muzeum regionalne. Wkrótce most na uregulowanej rzece Nida, za nim po lewej "najdzijsza część lasu" należąca dawniej do majątku Stawisko, ze stawem, od którego poszła jego nazwa.

— 1,8 km Stawisko, muzeum im. Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów (ul. Gołębia 1; otwarte w środy, piątki godz. 9-15, czwartki godz. 9-17, soboty godz. 10-15, niedziele godz. 10-17), w budynku, w którym pisarz mieszkał przez ponad 50 lat, goszcząc tu twórców i ludzi kultury. M.in. w czasie okupacji hitlerowskiej tutaj "szukali przytułku ludzie skołatani dramatycznymi ucieczkami czy specjalną sytuacją" (J. Iwaszkiewicz). — Znaki niebieskie pośród

willowej zabudowy Podkowy Leśnej, malowniczo usytuowanej w lesie. — 2,9 km rezerwat “Parów Sójek”, stary drzewostan w niewielkiej dolince wartko płynącego strumyka, wśród zabudowy; przed powstaniem w 1925 r. Podkowy Leśnej wzdłuż strumyka wiodła ulubiona trasa przechadzek Karola Szymanowskiego. ⇔ 2.3. — Znaki niebieskie i żółte wiodą wśród leśno-parkowego otoczenia. Za torami kolejki WKD w parku miejskim uroczy budynek dawnego kasyna.

— 4,0 km Podkowa Leśna Główna, stacja WKD, ⇔ 2.1, 2.3, 2.4. Uruchomiona w 1927 r. linia Warszawskiej Kolei Dojazdowej (pierwotnie zwanej Elektryczną Koleją Dojazdową) była pierwszą całkowicie zelektryfikowaną w kraju. W tym samym czasie powstało według projektu Antoniego Aleksandra Jawornickiego miasto-ogród Podkowa Leśna, utworzone na terenie dawnego folwarku Wilhelmów w majątku Brwinów. Ten typ osiedla pojawił się po raz pierwszy w Anglii w początkach XX w. Był protestem przeciwko miastom z okresu rewolucji przemysłowej XIX w. i realizował hasła odrodzenia urbanistycznego. Do Polski doszły te prądy jeszcze przed wybuchem I wojny światowej. Podkowa Leśna jest najlepszą realizacją tej idei pod Warszawą; spotyka się miasta-ogrody w Aninie, Konstancinie, Radości oraz na Saskiej Kępie i Żoliborzu w Warszawie.

- b. Za znakami czerwonymi, niebieskimi i zielonymi na południe. Modernistyczny kościół z 1925 r., projektu Brunona Zborowskiego. Po prawej początek ul. Iwazkiewicza z drewnianą willą “Aida”, w której pisarz zamieszkiwał w 1922 r. i gdzie odwiedzali go m.in. J. Lechoń, A. Słonimski, K. Szymanowski. Za znakami zabytkową Aleją Lipową im. T. Baniewicza; nosi ona imię współtwórcy EKD i mieszkańca Podkowy Leśnej; w alei 175 lip drobnych w trzech szpalerach. Przy jej krańcu rozstaj szlaków. Znaki niebieskie prosto pośród willowej zabudowy w starym drzewostanie; przykład charakterystycznej dla okolic podwarszawskich “małej urbanistyki” w najlepszym wydaniu.

6,0 km Podkowa Leśna Wschodnia, stacja WKD. Za znakami niebieskimi północną stroną torów, kilometr dalej ich południową stroną. Za końcem zabudowy pejzaż kulturowy z jeziorkiem o charakterze eutroficznym po lewej stronie szlaku. — 8,1 km Karolin, ⇔ 2.3; za znakami żółtymi na prawo można dojść do siedziby Państwowego Zespołu Pieśni i Tańca “Mazowsze” (0,3 km).

- c. Szlak niebieski zagłębia się w Lasy Nadarzyńskie. Na pierwszym odcinku liczne aleje i szpalery drzew, pozostałości założenia parkowych Karolina i Stasina, później las. — 9,7 km uroczysko Zaborów. ⇔ 2.1.
- d. Znaki niebieskie ku południowemu zachodowi przez bory sosnowe i lasy liściaste. — 10,7 km uroczysko Żółwin, skrzyżowanie dróg na skraju pól wsi Żółwin, ⇔ 2.4.
- e. Szlakiem niebieskim w dalszym ciągu przez las, krętą malowniczą trasą. — 13,0 km rezerwat “Zaborów” im. W. Tyrakowskiego, noszący imię zasłużonego, nie tylko dla Podkowy Leśnej, działacza ochrony przyrody. Urozmaicony drzewostan, w którym ochronie podlega stanowisko ptaków gniazdujących w dziuplach (dzięcioły, krasiki, sikory, kowaliki, muchołówki i in.). Za znakami nadal krętą trasą lasem i skrajem lasu przez Stefanę, — 16,5 km Nadarzyn, centrum wsi o charakterze miasteczka, z obszernym rynkiem. Cenne zabytki klasycyzmu: rewaloryzowany ostatni dawny zajazd pocztowy i kościół na planie krzyża greckiego, dzieło Jakuba Kubickiego z pocz. XIX w. Przystanek autobusowy.

Część II: Nadarzyn - Komorów (17,7 km)

Wycieczka przez Lasy Sękocińskie, w typowo podmiejskim krajobrazie.

- f. Z Nadarzyna szlakiem niebieskim ku wschodowi przez Kajetany i drogą wśród sośnin i ogródków działkowych. Okolice Nadarzyna od kilku laty stały się wielkim “zagłębieniem działkowym”, na czym jednak mocno stracił piękny dotąd pejzaż rolniczy tej części Mazowsza. — 18,4 km most na Utracie w sąsiedztwie kompleksu stawów rybnych, będących ostoją ptactwa wodnego; w końcu lata na łowy zalatują tu nawet czaple siwe, bezlitośnie tępione poza rezerwatami jako szkodniki rybostanu. Wkrótce potem skraj Lasów Sękocińskich koło Walendowa. — 19,9 km Derdy. Obok zakładu wychowawczego w głąb lasu. — 20,7 km Lasy Sękocińskie, uroczysko Maryłówka, ⇔ 2.1.

- g. Przez najbardziej urozmaicone fragmenty Lasów Sękocińskich: bory sosnowe, lasy liściaste i mieszane. Za znakami niebieskimi, duktami i drogami leśnymi ku północy, później ku zachodowi. — 24,0 km rozstaj szlaków, ⇔ 2.1; znaki czerwone wiodą w lewo, do miejsca wypoczynku obok gajówki Pod Konopką (0,5 km). Główna trasa na prawo, za znakami czerwonymi i niebieskimi. — 24,7 km Paszków, droga szybkiego ruchu Katowice - Warszawa i przystanek autobusowy.

- h. Ku północy, szerokim traktem wśród pól za znakami czerwonymi i niebieskimi, obok PGR Paszków i studenckiego ośrodka jeździeckiego. W pozostałościach parku podworskich: bory sosnowe, klon pospolity o obwodzie 3 m. — 26,0 km uroczysko Chlebów, ⇔ 2.1. Znaki niebieskie na prawo skrajem lasów uroczyska. Widok na wylesioną dolinkę Utraty, za którą Lasy Nadarzyńskie. Później las po obu stronach drogi. — 28,0 km na końcu lasu dolinka z niewielką strugą. Szlak wiedzie obok wsi Suchy Las, wśród równinnego pejzażu na krawędź dolinki Utraty. — 29,6 km Lindowo. Na drugi brzeg Utraty do Komorowa. Jego centrum powstało jako miasto-ogród po wybudowaniu linii EKD w 1927 r. Po II wojnie światowej i przegarnięciu bezdomnych mieszkańców zniszczonej Warszawy osiedle zaczęło bezładnie się rozrastać. Po lewej, przy ul. Kraszewskiego (nieco oddalony od szlaku) dom, w którym zmarła Maria Dąbrowska tworzyła od 1957 r. i w którym zmarła; obecnie mieści bibliotekę i udostępniony do zwiedzania gabinet pisarki. Na trasie szlaku, obok szkoły przy ul. Parkowej, głąz na miejscu śmierci Aleksandra Janowskiego (1866-1944), pioniera polskiego krajoznawstwa, współzałożyciela Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. Ostatni odcinek zabytkową aleją lipową wzdłuż al. M. Dąbrowskiej. — 34,2 km Komorów, stacja WKD.

“Stara cegielnia” z jednego z najbardziej znanych opowiadań J. Iwazkiewicza znajduje się na terenie Pruszkowa o 1 km od stacji Komorów; dojdzie lewą stroną torów WKD w kierunku Warszawy, do starych glinianek widocznych po obu stronach torów.

2.3. PRZECHADZKA PO PODKOWIE LEŚNEJ I OKOLICY
Podkowa Leśna (0,0 km) - rez. “Parów Sójek” (1,1 km) - rezerwat im. B. Hryniewieckiego (3,7 km) - Karolin (6,0 km) - Otrebusy (7,0 km). Znaki żółte.

Malowniczo usytuowane miasto-ogród Podkowa Leśna, jedno z pierwszych w niepodległej Polsce osiedli tego typu. Ładna architektura willowa pośród lasu, dwa rezerwaty przyrody, siedziba zespołu “Mazowsze” w Karolinie. Szlak godny polecenia rodzicom z dziećmi i osobom o słabszej kondycji, przydatny przez cały rok.

- a. Początek na stacji WKD Podkowa Leśna Główna ⇔ 2.1, 2.2, 2.4. Wzdłuż torów za znakami niebieskimi i żółtymi, w parkowo-leśnym otoczeniu. Nieopodal interesującego

budynku dawnego kasyna w prawo, pod torami, do rezerwatu "Parów Sójek", gdzie zachował się piękny, stary drzewostan w dolinie strumyka. Na stokach dolinki zabudowa willowa. — 1,1 km rozstaj szlaków w rezerwacie; ⇔ 2.2. Znaki żółte na lewo, ulicami, obok zabytkowego dębu szypułkowego przy ul. Ptasiej 8; drzewo ma 420 cm obwodu w pierśnicy. — 1,8 km Podkowa Leśna Zachodnia, stacja WKD. Szlakiem po południowej stronie torów, przez park miejski ze starym drzewostanem i stawem okolonym wydmami. Na południe od niego widoczne zabytkowe wille drewniane w charakterystycznym dla okolic podwarszawskich stylu eklektyzmu letniskowego. Przy zbiegu ulic Kwiatowej, Parkowej i Bluszczowej figura Matki Boskiej, ustawiona na kamieniu węgielnym miasta-ogrodu Podkowy Leśnej. Za parkiem ulicami miasta. — 3,7 km rezerwat im. B. Hryniewieckiego; 170-letni starodrzew sosnowo-dębowy noszący imię wybitnego botanika żyjącego w latach 1875-1963, mieszkańca miasta. ⇔ 2.1, 2.4.

- b. Przez rezerwat za znakami żółtymi (początkowo także czerwonymi), później skrajem lasu ku wschodowi, w przyjemnym pejzażu. — 6,0 km Karolin, siedziba Państwowego Zespołu Pieśni i Tańca "Mazowsze" im. T. Sygietyńskiego. Przed głównym budynkiem kamień pamiątkowy ku czci założyciela Zespołu, otoczony mniejszymi, na których wyryto nazwy krajów, w których Zespół występował. Punkt muzealny ze zbiorami sztuki ludowej i pamiątek z różnych krajów świata (czynny w dni robocze). — Znaki żółte wiodą dróżką przez las. — 6,3 km Karolin, skrzyżowanie szlaków; ⇔ 2.2.
- c. Szlakiem żółtym ku północy, obok otoczonego parkiem domu, w którym mieszkał Teodor Toeplitz (1875-1937), współzałożyciel Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej na warszawskim Żoliborzu. , przystanek WKD.

2.4. WYCIECZKA PRZEZ LASY W OKOLICY PODKOWY LEŚNEJ Podkowa Leśna (0,0 km) - rezerwat im. B. Hryniewieckiego (1,5 km) - uroczysko Żółwin (3,0 km) - Na Dębaku (5,5 km) - Otrębusy (8,0 km). Znaki zielone.

Szlak Leśny, prowadzący przez rdzeń Lasów Nadarzyńskich (dawniej zwanych Młochowskimi). Miejsca bardzo malownicze, kilka zabytków przyrody: rezerwat, aleje lipowe, pojedyncze drzewa. Wycieczka interesująca o każdej porze roku, polecana dla turystyki rodzinnej, wycieczek szkolnych, osób o słabszej kondycji.

- a. Ze stacji WKD Podkowa Leśna Główna według opisu szlaku 2.1.d. za znakami czerwonymi i zielonymi, częściowo także niebieskimi. — 1,5 km rezerwat im. B. Hryniewieckiego (1875-1963), wybitnego botanika; 170-letni drzewostan sosnowo-dębowy, ⇔ 2.1, 2.3. — Dalej szlakiem zielonym przez rezerwat, później wzdłuż skraju lasu. — 3,0 km uroczysko Żółwin, skrzyżowanie dróg na skraju lasu i pól wsi Żółwin, ⇔ 2.2.
- b. Znaki zielone zagłębiają się w las, prowadząc duktami przez malownicze partie leśne. Spotkać tu można niemal wszystkie gatunki drzew i krzewów występujących na Mazowszu. Urozmaicone zespoły boru sosnowego, fragmenty boru mieszanego i grądu. — 4,9 km poprzeczna aleja leśna, ⇔ 2,1. W prawo, za znakami czerwonymi i zielonymi, aleją starych drzew. Wśród nich lipy, kasztanowce, modrzewie i dęby, m.in. pomnik przyrody - Dąb Sygietyńskiego, najęzszy w najbliższych okolicach Podkowy Leśnej, o obwodzie ponad 3 m w pierśnicy. — 5,5 km Na Dębaku. Opodal leśniczówki skrzyżowanie z lokalną szosą, przystanek autobusowy Zaborów. W otoczeniu liczne zabytkowe aleje. Warto zwrócić uwagę na pej-

zaż, reprezentujący wszystko co najlepsze w harmonijnym krajobrazie kulturowym, a więc intensywnie przekształconym przez człowieka, jednak w sposób właściwy, przy użyciu elementów przyrody o charakterze parkowym.

- c. Jedną z alej ponownie w głąb lasu. Koło Zosina rozstaj szlaków, ⇔ 2.2. Za znakami zielonymi na lewo. — 6,8 km uroczysko Zosin, miejsce wypoczynku (pole namiotowe, miejsce na ognisko, teren gier sportowych, deszczochrony, stoły, ławy). Przez las już tylko kilkaset metrów do parkingu, dalej przez osiedle. — 8,0 km Otrębusy, stacja WKD.

2.5. WOKÓŁ MAGDALENKI W LASACH SĘKOCIŃSKICH Sękocin (0,0 km) - Magdalenka, kościół (2,6 km) - Magdalenka, miejsce pamięci narodowej (4,0 km) - Magdalenka (5,5 km). Znaki czarne.

Szlak Sękociński przez bory sosnowe, wśród których letniskowa zabudowa willowa Magdaleny. Łatwa przechadzka na każdą porę roku.

Z przystanku autobusowego Sękocin-Las za znakami czarnymi na południe, wzdłuż szosy. — 0,5 km parking (deszczochrony, stoły, ławy, WC) wśród lasu, ⇔ 2.1. Za znakami czarnymi w głąb lasu, w którym rozrzucone są domki letniskowe osiedla Magdaleny. — 2,6 km kościół parafialny w Magdalence. Bez znaków ku południowi do cmentarza, na którym groby ofiar terroru hitlerowskiego zamordowanych w 1942 r. w pobliskim lesie (0,5 km). Widoczny maszt Radiostacji Raszyńskiej, wysokości 335 m, odbudowany po zniszczeniach wojennych. — Dalej szlakiem czarnym wśród ładnych, chociaż ubogich borów sosnowych na piaszczystych terenach wydmowych. — 4,0 km miejsce pamięci narodowej; pomnik projektu Zofii Pościłowskiej w miejscu, gdzie hitlerowcy w 1942 r. rozstrzelali 223 więźniów politycznych z Pawiaka; ⇔ 4.11. — Za znakami czarnymi i czerwonymi na lewo. Szlak biegnie wśród willowej zabudowy Magdaleny. Osiedle rozwinęło się dopiero po II wojnie światowej. Jego nazwa pochodzi od istniejącego tu w XIX w. folwarku. — 5,5 km Magdalenka, przystanek autobusowy.

Na podstawie opracowania udostępnionego przez Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze oddział w Piasecznie